

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Maaeluminister
määrus
terviktekst
01.07.2024
Hetkel kehtiv
RT I, 28.06.2024, 25

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded

Vastu võetud 21.12.2022 nr 68
[RT I, 29.12.2022, 6](#)
jõustumine 01.01.2023

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
27.04.2023	RT I, 05.05.2023, 1	08.05.2023
19.12.2023	RT I, 29.12.2023, 1	01.01.2024
03.05.2024	RT I, 10.05.2024, 2	13.05.2024, osaliselt 01.01.2025
25.06.2024	RT I, 28.06.2024, 23	01.07.2024, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2024. a.

Määrus kehtestatakse [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 42 lõike 3 alusel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186), artikli 13 lõigete 1 ja 2 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega kehtestatakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded, mida peavad täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artikli 83 lõikes 1 nimetatud toetuste taotlejad.

(2) Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded on sätestatud §-des 2–8.

(3) Kohustuslikud majandamisnõuded on esitatud lisa 1 „Kohustuslikud majandamisnõuded”.

§ 2. Süsinikuvaru säilitamise üldised kaitsemeetmed

(1) Püsirohuma suhtarv põllumajandusmaas ei tohi riigi tasemel väheneda üle komisjoni delegeeritud määruse 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94), artikli 48 lõikes 1 sätestatud piirmäära võrreldes võrdlussuhtarvuga.

(2) Põllumajandustootja säilitab püsirohuma pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu toetuste ühise taotluse (edaspidi *ühine taotlus*) esitamise aastale eelnenu kalendriaastal esitatud ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga.

(3) Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus.

(4) Kui püsirohumaa suhtarv põllumajandusmaas on riigi tasemel vähenenud üle komisjoni delegeeritud määruse 2022/126 artikli 48 lõikes 1 sätestatud piirmäära, määrab Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) kindlaks põllumajandustootjad, kes peavad püsirohumaa tagasi rajama, lähtudes komisjoni delegeeritud määruse 2022/126 artiklis 48 sätestatust. Püsirohumaa tagasirajamise kohustus määratakse igale põllumajandustootjale nende püsirohumaa hektarite alusel, mille kasutusotstarvet on muudetud ühise taotluse esitamise tähtpäevale eelnenud 24 kuu jooksul.

(5) Püsirohumaa peab olema tagasi rajatud püsirohumaa tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Tagasirajatud rohumaa puhul kohaldatakse komisjoni delegeeritud määruse 2022/126 artikli 48 lõikes 5 sätestatut.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(6) Püsirohumaa rohukamara uuendamist ei loeta kasutusotstarbe muutmiseks ja see ei katkesta püsirohumaa vanuse arvestamisel aastate järgnevust.

(7) *PRIA* peab arvestust püsirohumaa säilitamise kohustuse täitmise üle komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 artikli 48 kohaselt. Kui püsirohumaa suhtarv on riigi tasemel võrdlusarvuga võrreldes vähenenud üle nelja protsendi, avalikustab *PRIA* sellekohase teabe oma veebilehel.

§ 3. Mulla ja süsinikuvarude kaitse

(1) Turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole lubatud künda ega freesida. Turvasmullaga põllumaal on lubatud künda ja freesida üks kord kolme aasta jooksul.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(2) Kuivendamata märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada. Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on drenaažisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva drenaažisüsteemi toimimiseks. Esimeses ja teises lauses sätestatud nõudeid ei kohaldata kuivendatud turvasmuldadele seadedrenaaži ehitamise ja veetaseme tõstmise korral.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(2¹) Turvasmullaga põllumajandusmaaks loetakse lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmise korral põld, millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 65 protsenti, ning turvasmullaga põld, mille kohta on põllumajandustootja võtnud „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) alusel antava turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetuse kohase kohustuse.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 01.01.2025]

(2²) Märgalaks loetakse lõikes 2 sätestatud nõuete täitmise korral kaitstavatel aladel asuvad rannaniidud, lamminiidud, soostunud niidud, sinihelmikakooslused ja kõrgrohustud, mis asuvad põllumajandusmaal.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(3) Põllumajandusmaal ei ole lubatud põletada kulu, heina ja põhku, välja arvatud:

- 1) Põllumajandus- ja Toiduameti ettekirjutuse alusel ohtliku taimekahjustaja tõrjumise eesmärgil;
- 2) Keskkonnaameti nõusolekul kaitstaval loodusobjektidel kaitse-eesmärgi saavutamiseks.

(4) Üle 10-protsendilise kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:

- 1) mulla harimine risti kallakuga;
- 2) püsirohumaa rajamine;
- 3) heintaimede kasvatamine;
- 4) minimeeritud mullaharimine;
- 5) kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele.

(5) Põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsikultuuridealusest maast peab vähemalt 50 protsenti olema talvise taimekatte all. Kui põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsikultuuridealusest maast vähemalt 50 protsendil kasvatatakse köögivilja, kartulit, puuvilja, marjakultuuri, lilli, maitse- ja ravimtaimi ning istikuid, peab põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsikultuuridealusest maast vähemalt 30 protsenti olema talvise taimekatte all. Talviseks taimekatteks loetakse 1. novembrist kuni 31. märtsini põllumaal ja püsikultuuridealusel maal olevad põllumajanduskultuurid, sealhulgas vahekultuur, kõrretüü ja taimejäänused.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(6) Põllumajandusliku majapidamise põllumaal ei ole lubatud kasvatada samal põllul sama põhikultuuri üle kolme aasta. Põllumajandusliku majapidamise põllumaast 50 protsendil ei ole lubatud kasvatada sama põhikultuuri kahel järjestikusel aastal, välja arvatud vahekultuuri kasvatamise korral ja kui tagatakse põhikultuuri vaheldumine vähemalt kolme aasta möödudes. Esimeses ja teises lauses sätestatud nõudeid ei kohaldata mitmeaastaste põllukultuuride, rohumaakultuuride ja looduslike rohttaimede kasvatamise ning maa söötis või mustkesas hoidmise korral.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(7) Põhikultuur on taotlusel märgitud põllumajanduskultuur, mis on maha pandud, istutatud või külvatud enne taotluse esitamise aastat või taotluse esitamise aasta kevadel ja mida kasvatatakse kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid, või hoitakse maad mustkesas või söötis. Allakülvi ei loeta põhikultuuriks. LIFE'i projektiga „Loodusrikas Eesti“ hõlmatud põllumajandusmaal kasvatatakse põhikultuuri, kasutades nimetatud projektis ette nähtud agrotehnilisi võtteid. Nimetatud projektis ette nähtud agrotehnilisi võtteid võib kasutada kuni kümnel protsendil põllu pindalast. Kui maad hoitakse põhikultuuri kasvuperioodi jooksul söötis või mustkesas, katkeb põllumajanduskultuuri järgnevus. Vahekultuuriks loetakse külvatud kultuuride kasvatamist kahe üksteisele järgneva vegetatsiooniperioodi põhikultuuride vahelisel ajal, või kultuur, mis külvatakse allakülvina põhikultuurile.
[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

(8) Lõikes 6 sätestatud nõuet ei kohaldata põllumajandustootja suhtes, kelle ettevõtte on mahepõllumajanduse seaduse alusel tunnustatud, või kelle põllumajandusliku majapidamise põllumaa suurus on kuni 10 hektarit.
[RT I, 29.12.2022, 6- jõust. 01.01.2024]

§ 4. Veekaitse

(1) Vooluveekogu ääres asuva põllu ja vooluveekogu vahele tuleb jätta puhverriba, kus on keelatud väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine. Puhverriba laius arvestatakse veeseaduse § 118 lõigetes 3 ja 4 sätestatud lähtejoonest. Puhverriba laius on:
[RT I, 05.05.2023, 1- jõust. 08.05.2023]

- 1) üks meeter – alla 10-ruutkilomeetrise valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, välja arvatud punktis 2 sätestatud juhul;
- 2) kolm meetrit – alla 10-ruutkilomeetrise valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, kui see asub vähemalt 10-protsendilise maapinna kaldega alal;
- 3) 10 meetrit – jõe, oja ja kanali puhul;
- 4) 10 meetrit – üle 10-ruutkilomeetrise valgalaga peakraavi ja maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava vooluveekogu puhul.

(2) Lõikes 1 sätestatud nõuet kohaldatakse sellise kraavi, peakraavi, jõe, oja ja kanali puhul, mille veekogutüüp on Eesti looduse infosüsteemi andmete kohaselt peakraav, kraav, jõgi, oja või kanal, ja sellise kraavi puhul, mida kasutatakse maaparandussüsteemi avatud eesvooluna.

(3) Maapinna kalde määramisel ei võeta lõike 1 punkti 2 puhul arvesse valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi nõlva kallet.

§ 5. Maa ja elementide tootmisest kõrvale jätmine

[Kehtetu - RT I, 28.06.2024, 23- jõust. 01.07.2024, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2024. a.]

§ 6. Maastikuelemendid

(1) Säilitada tuleb 0,01 kuni 0,50 hektari suurune põllumaaga ümbritsetud loodusliku taimkattega põllusaar, kus võivad esineda põõsad, puud, kivid, karstiaugud, väikesed märgalad ja tiigid ning see maa-ala peab olema selgesti eristatav põllumaast.

(2) Säilitada tuleb minimaalselt 20 meetri pikkune ja maksimaalselt 30 meetri laiune metsasiil, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) metsasiil on põllumaaga ümbritsetud ja sellest selgesti eristatav;
- 2) metsasiil puutub põllumassiivi piiriga kokku maksimaalselt 30 meetri ulatuses.

(3) Säilitada tuleb põllumaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev ning selgesti eristatav puude rida, mis on minimaalselt 0,01 hektari suurune ja 20 meetri pikkune ning kus iga 20 meetri peal kasvab vähemalt kolm puud.

(4) Säilitada tuleb põllumaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev ning selgesti eristatav puude või põõsastega hekk, mis on minimaalselt 0,01 hektari suurune ja 20 meetri pikkune ning maksimaalselt 10 meetri laiune. Heki pikkuse hulka arvestatakse kuni nelja meetri pikkused heki katkestused.

(5) Kui lõigetes 1–4 nimetatud maastikuelement rajatakse dreenaži maa-alale, tuleb selle rajamine kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

(6) Säilitada tuleb:

- 1) kuni 12 meetri laiune eesvool ja kraav, mis külgneb põllumajandusmaaga;
[RT I, 05.05.2023, 1- jõust. 08.05.2023]
- 2) eesvool ja kraav, mis koos selle serva ja põllu vahel oleva puittaimestikuga kaetud maaga kokku moodustab kuni 12 meetri laiuse maa-ala, mis külgneb põllumajandusmaaga.
[RT I, 05.05.2023, 1- jõust. 08.05.2023]

(6¹) Lõikes 6 nimetatud eesvool ja kraav, mis külgneb metsaga, loetakse maastikuelemendiks, kui selle põhi ja põllupoolne serv on selgelt tuvastatavad.
[RT I, 05.05.2023, 1- jõust. 08.05.2023]

(7) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev „Eesti maaelu arengukava 2007–2013”, „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” või strateegiakava maaparanduse investeringutoetuse abil rajatud puhastuslodu ja settebassein.

(8) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev kiviaed, mille laius on vähemalt 0,30 meetrit ja kõrgus vähemalt 0,50 meetrit.

(9) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev üksik puu, kivi, sealhulgas rahn või kivikülv, ja allikas, mis on kaitstav looduse üksikobjekt looduskaitseaduse § 4 tähenduses.

(10) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev matusipaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild, mis on kinnismälestis muinsuskaitseaduse § 11 tähenduses.

(11) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

§ 7. Hekkide ja puude lõikamise keeld ning meetmed invasiivsete taimeliikide vältimiseks

(1) Puude rea, heki või üksiku puu hooldusloikus või pügamine on keelatud lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal ning on lubatud alates 15. juulist.

(2) Põllumajandusmaal või sellega külgneval alal esinevast karuputke võõrliigist, mille kohta ei ole Maa-ametil andmeid, tuleb hiljemalt 31. maiks esitada lisa 3 „Karuputke võõrliigist teatamise vorm” toodud vormi kohane teatis Keskkonnaametile.

§ 8. Elupaikade ja liikide kaitse

(1) Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõikes 5 nimetatud keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.

(2) Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõike 5 punktides 2 ja 3 nimetatud keskkonnatundliku püsirohumaa uuendamine ei ole lubatud.

(3) Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõike 5 punktis 1 nimetatud keskkonnatundliku püsirohumaa uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvil teel. Uuendamisest tuleb PRIA-t eelnevalt teavitada.

(4) Põllumajandustootja, kes on muutnud maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõikes 5 nimetatud keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet või nimetatud ala üles küündnud, peab nimetatud püsirohumaa tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks.
[RT I, 29.12.2023, 1- jõust. 01.01.2024]

§ 9. Kohustuslikud majandamisnõuded

Taotleja täidab lisa 1 esitatud kohustuslike majandamisnõudeid.

§ 10. Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ning kohustuslike majandamisnõuete kontrollimine

(1) Selles määruuses sätestatud nõuetele vastavust kontrollib PRIA ning selles paragrahvis sätestatud juhul muu asutus.

(2) Paragrahvis 4 sätestatud nõuetele, lisa 1 esitatud kohustuslikele majandamisnõuetele 1–4 ning lisa 1 esitatud kohustuslike majandamisnõuete 7 ja 8 nõudele 5 vastavust kontrollib Keskkonnaamet.

(3) Lisa 1 esitatud kohustuslikele majandamisnõuetele 5, 6 ja 9–11 ning lisa 1 esitatud kohustuslike majandamisnõuete 7 ja 8 nõuetele 1–4, 6 ja 7 vastavust kontrollib Põllumajandus- ja Toiduamet.

§ 11. Rakendussätted

(1) 2023. aastal säilitab põllumajandustootja püsirohumaa pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne 2022. aastal esitatud kõikide pindalatoetuste ning „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavate loomade pidamisega ja loomade heaolu soodustamisega seotud toetuste ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaa pindalaga.

(2) Seda püsirohumaad, mille osas puudus 2022. aastal säilitamise kohustus, säilitab põllumajandustootja 2023. aastal vähemalt pindala ulatuses, mis on võrdne 2023. aasta ühisele taotlusele märgitud pindalaga.

(3) 2023. aastal võib põllumajandustootja määratleda § 5 lõike 1 punktis 1 nimetatud maa-ala tootmisest kõrvale jäetud maa-alana ka siis, kui neil kasvatatakse või toodetakse põllumajandustooteid, välja arvatud sojauba, mais ja lühikese raieringiga madalmets, ning kasutatakse taimekaitsevahendeid.

(4) 2024. aastal loetakse § 3 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmise korral turvasmullaga põllumajandusmaaks põld, millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 90 protsenti, ning turvasmullaga põld, mille kohta on põllumajandustootja võtnud strateegiakava alusel antava turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetuse kohase kohustuse.

[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

§ 12. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 1. jaanuaril 2023. a.

(2) Määruse § 3 lõiked 1, 2 ja 6–8 jõustuvad 1. jaanuaril 2024. a.

Lisa 1 Kohustuslikud majandamisnõuded
[RT I, 10.05.2024, 2- jõust. 13.05.2024]

Lisa 2 Kohaliku omavalitsuse üksuste loetelu

Lisa 3 Karuputke võõrliigist teatamise vorm